

**MEZUNİYET SONRASI PROGRAMLA ÖĞRETMEN
YETİŞTİRMEDE TECRUBENİN DERSE KATILIMLA İLİŞKİSİ(*)**

Doç. Dr. Gülten ÜLGEN(**)

Tablo 15
Bu Kursun Devamı Olmalı

Kodu ve grup	ve özelliği	Olumsuz davranım	Nötr davranım	Olumlu davranım	Toplam
431	KKNz	18 (12.00)	3 (2.67)	4 (10.20)	25
432	KKNi	0 (1.44)	0 (0.32)	3 (1.23)	3
433	KKNb	9 (13.50)	3 (3.00)	16 (11.50)	28
Toplam		27	6	23	56

$$x^2 = 14.30 \quad p < .05$$

lerin gözlenen davranımlarıyla beklenen davranımlarının frekansları arasındaki farklılık $P < .01$ düzeyinde manidarlık bulundu. Kursa zorunlu olarak katılma durumunda olanların algıları olumsuz, isteyerek ve başarılı olmak için katılma durumunda olanların algıları ise olumlu yönde gezlendi, Tablo 15.

Tablo 16
Toplam Ders Etkinliği

Kodu ve grup	ve özelliği	Olumsuz davranım	Nötr davranım	Olumlu davranım	Toplam
431	KKNz	107 (83.60)	96 (76.50)	47 (89.70)	250
432	KKNi	2 (12.70)	7 (11.60)	29 (13.60)	38
433	KKNb	81 (93.60)	71 (85.70)	128 (100.00)	280
Toplam		190	174	204	568

$$x^2 = 71.70 \quad p < .001$$

(*) Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi'nin 4. sayısında çıkan yazının devamı.

(**) Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi.

Ders etkinliği ile ilgili ifadelerin toplamında grup üyelerinin gözlenen davranımları ile, beklenen davranımlarının frekansları arasında farklılık $P < .01$ düzeyinde manidar bulundu. Kursa zorunlu olarak katılanların algıları olumsuz, diğerlerinin algıları ise olumlu yönde gözlendi, tablo 16.

Araştırmada problemin çözümlü için hazırlanan sorulara dayalı olarak, tablolar tek tek incelendiğinde, gruplar arasındaki farklılıkların bazıları manidar bulundu. Bu istatistiksel manidarlık dikkate alınmaksızın, grupların ders etkinliğiyle ilgili algılarının yoğunlaştığı alanlar incelendiğinde anlamlı işikiler görüldü, şekil 10. Grup üyelerinin çoğunluğunun algılarının olumsuz olduğu davranımlar (1), nötr olduğu davranımlar (2), olumlu davranımlar ise 3 rakamıyla şekilde belirtildi.

şekil 10

Ders Etkinliği ile İlgili İfadelerde Grupların Davranışlarının yoğunlu

Grup Özeliği	Ders etkinliği ile ilgili ifadelerin numarası									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
DA	2	1	1	1	3	2	1	3	2	1
DÖ	2	1	1	2	3	1	1	3	2	1
KKN	2	1	1	3	3	2	1	3	3	1
MTS	2	1	1	1	3	2	1	3	2	1

Grupların ders etkinliğiyle ilgili 1,2,3,5,7,8 ve onuncu ifadelerde birbirinden farklı olmadığı gözlendi. Grupların özellikleri ne olursa olsun, kursiyerlerin ders sorumlusu ile açık iletişim kuramadığı (2), başkalarıyla aynı görüşte olmadıkları zaman fikirlerini rahatça ifade edemedikleri (3), gösterilen okuma kaynaklarını yetersiz buldukları (7), anlaşılıyor. Kursta öğrendiklerinin hangi durumlarda işe yarayacağı konusunda da olumlu ya da olumsuz pek kararlı görünmüyorlar(1). Tüm grupların olumlu olduğu ortak nokta, konuların ilgi çekici ve ders sorumlularının belli bir standardının olduğu görüşüdür(5,8).

4,6 ve 9 uncu ifadelerde grupların görüşleri birbirinde ayrılmaktadır.

SORU 4 : MTS grubun üyelerinin öğrenim yaptıkları disiplin alanı ile o alandaki bilgilere önem verme derecesi ve kursa katılma nedenleri arasında ilişki var mı?

Bu soruyu cevaplamak için, öğrenim yapılan disiplin alanının, ilkönce disiplin alandaki bilgilere önem verme derecesi ile, sonra da kursa katılma nedeni ile arasındaki ilişkiler incelendi.

Tablo 17

**MTS Grubunda Disiplin Alanı ile, O Alandaki
Bilgilere Verilen Önem Derecesi Arasındaki
İlişki**

Kodu grup	ve özellği	421 Dös	422 Döo	423 Döç	Toplam
411	IDB	0 (2.24)	3 (5.45)	14 (9.30)	17
412	SOSB	1 (1.18)	4 (2.88)	4 (4.92)	9
413	DB	4 (2.50)	6 (6.09)	9 (11.30)	19
414	UB	2 (1.05)	4 (2.56)	2 (4.37)	8
Toplam		7	17	29	53

$$x^2 = 10.30 \text{ P} < .05$$

MTS grubunda belli disiplin alanlarında öğrenim yapan kursiyelerin, o alandaki bilgileri önemli bulmayla ilgili gözlenen davranımları ile beklenen davranımlarının frekansları arasındaki farklılık $P < .05$ düzeyinde manidar bulundu. (Tablo 36) IDB ve DB grubu üyelerinin çoğu alanlarındaki bilgileri çok önemli bulurken, SOSB grubu üyelerinin orta derecede ve üst düzeyde, UB grubunun ise orta düzeyde önemli buldukları gözlemlendi, Tablo 17.

Tablo 18

**MTS Grubunda Disiplin Alanı
ile Kursu Katılma Nedeni Arasında İlişki**

Kodu grup	ve özelği	431 KKNz	431-432 KKNi-b	Toplam
411	IDB	0 (8.33)	19 (10.36)	19
412	SOSB	5 (4.38)	5 (5.61)	10
413	DB	15 (3.50)	5 (11.20)	20
414	UB	5 (3.50)	3 (4.49)	8
Toplam		25	32	57

$$x^2 = 24.00 \text{ P} < .001$$

MTS grubundaki belli disiplin alanında öğrenim yapan kursiyerlerin, kursa katılma nedeni ile ilgili gözlenen davranımları ile beklenen davranımlarının frekans-

ları arasındaki farklılık $P < .001$ düzeyinde manidar bulundu. IDB grubundaki kursiyerlerin isteyerek başarılı bir öğretmen olmak için bu kursa katıldığı, DB ve UB grubu üyelerinin yarısının zorunlu, yarısının da istekli olarak kursa katıldığı gözlemlendi, Tablo 18.

SORU 5: MTS grubu üyelerinin algıladıkları biçimde ders etkinliği ile akademik başarı düzeyleri arasında ilişki var mı?

MTS grubu üyelerinin algıladıkları biçimde ders etkinliği ile akademik başarı düzeyleri arasındaki ilişki incelendi. Korelasyon .18 bulundu

Algılandığı biçimde ders etkinliğinin akademik başarı düzeyine etkisi, regresyon katsayısı bulunduğundan sonra t testiyle denendi, manidar olmadığı görüldü (Şekil 11)

Şekil 11

MTS Grubunda Ders Etkinliği ile İlgili Alguların Akademik Başarıya Etkisi

n	r	Regrasyon katsayısı	Sd	t	Manidarlık düzeyi
57	.1849	0.1497	55	1.3953	P>

B. Öğretmenlik mesleğinde bir süre tecrübe kazandıktan sonra (MT), öğretmenlik sertifikası programına katılan kursiyerlerin ders etkinliğini algılama biçimleri belli özelliklerine göre farklılık gösteriyor mu? Bu soruyu çözebilmek için 6-8 sorular incelendi.

SORU 6 : MT grubu üyelerinin ders etkinliğiyle ilgili algıları öğrenim ve/veya öğretim yaptıkları disiplin alanına göre farklılık gösteriyor mu?

MT nin disiplin alanındaki gruplarında, dersin etkinliği ile ilgili algılarda, gözlenen davranımlarla, beklenen davranımların frekansları arasındaki farklılık incelendiğinde, manidar bulunanlar tablolarla birlikte aşağıda belirtildi.

Tablo 19

Ders Sorumlusunun Belli Bir Standardı Vardı

Kodu grup	ve özelliği	Olumsuz davranım	Nötr davranım	Olumlu davranım	Toplam
510	SOSB	2 (7.56)	8 (5.04)	17 (14.40)	27
511	DB	15 (10.60)	4 (7.09)	19 (8.50)	38
512	UB	4 (2.80)	2 (1.86)	4 (5.33)	10
Toplam		21	14	40	75

$$\chi^2 = 10.30 \quad P < .05$$

"Ders Sorumlusunun Belli Bir Standardı Vardı" ifadesinde grup üyelerinin gözlenen davranımlarıyla beklenen davranımlarının frekansları arasındaki farklılık $P < .05$ düzeyinde manidar bulundu. SOSB ve DB gruplarında kursiyerlerin çoğunluğunun ders sorumlularının belli bir standardı olduğu görüşünde oldukları, DB grubundaki kursiyerlerin bir kısmının olumlu, bir kısmının olumsuz olduğu gözlemlendi, tablo 19.

SORU 7 : MT grubu üyelerinin dersin etkinliği ile ilgili algıları tecrübe sürelerine göre farklılık gösteriyor mu?

MTS, TS_I ve TS_{II} gruplarındaki kursiyerlerin ders etkinliği ile ilgili algılarında gözlenen davranımlarla, beklenen davranımların frekansları arasındaki farklılık incelendiğinde manidar bulunanlar tablolarla birlikte, altında açıklandı.

Tablo 20

Derelerde Genellikle Ders Sorumlusu İle Açık İletişim Kurulabiliyordu

Kodu grup	ve özelliği	Olumsuz davranım	Nötr davranım	Olumlu davranım	Toplam
400	MTS	10 (14.60)	16 (18.50)	27 (19.70)	53
611	TS _I	15 (16.00)	26 (20.50)	17 (21.60)	58
612	TS _{II}	21 (15.20)	16 (19.20)	18 (20.50)	55
Toplam		46	58	62	166

$$x^2 = 10.10 P < .05$$

"Derelerde Genellikle Ders Sorumlusu İle Açık İletişim Kurulabiliyordu" ifadesinde grupların gözlenen davranımlarıyla beklenen davranımlarının frekansları arasındaki farklılık $P < .05$ düzeyinde manidar bulundu. Mesleki tecrübe olmayan kursiyerlerin iletişim kurulduğu inancında; tecrübe süresi birkaç ay olan kursiyerlerin iletişim arasıra kurulduğu inancında; daha uzun süre tecrübe kazanan kursiyerlerin ise, iletişim kurulmadığı inancında oldukları gözlemlendi, Tablo 20.

Tablo 21

Konular İlgili Çekiciydi

Kodu grup	ve özelliği	Olumsuz davranım	Nötr davranım	Olumlu davranım	Toplam
400	MTS	10 (11.70)	12 (20.20)	33 (22.90)	55
611	TS _I	16 (12.40)	26 (21.40)	16 (24.10)	58
612	TS _{II}	10 (11.70)	24 (20.20)	21 (22.90)	55
Toplam		36	62	70	168

$$x^2 = 13.90 P < .01$$

"Konular İli Çekiciydi" ifadesinde grupların gözlenen davranımlarıyla beklenen davranımlarının frekansları arasındaki farklılık $P < .01$ düzeyinde manidar bulundu. Kursu katılmadan önce mesleki tecrübe süresi birkaç ay ve daha fazla olan kursiyerlerin konuları arasına ilginç buldukları gözlendi Tablo 21.

Tablo 22

Konuların Organizasyonu Yeterliydi

Kodu grup	ve özelliği	Olumsuz davranım	Nötr davranım	Olumlu davranım	Toplam
400	MTS	18 (28.80)	25 (19.60)	12 (6.43)	55
611	TS _I	38 (30.30)	19 (20.70)	1 (6.90)	58
612	TS _{II}	32 (28.80)	16 (19.60)	7 (6.54)	55
Toplam		88	60	20	168

$$x^2 = 18.20 P < .001$$

"Konuların Organizasyonu Yeterliydi" ifadesinde grupların gözlenen davranımlarıyla beklenen davranımlarının frekansları arasındaki farklılık $P < .001$ düzeyinde manidar bulundu. Mesleki tecrübesi olmayan kursiyerler, konuların arasına yeterli organize edildiğini ifade ederken, az veya çok mesleki tecrübesi olan grupların çoğunlukla ders organizasyonunu yetersiz bulduğu gözlendi, Tablo 22.

Tablo 23

Gösterilen Okuma Kaynakları Tatmin Ediciydi

Kodu grup	ve özelliği	Olumsuz davranım	Nötr davranım	Olumlu davranım	Toplam
400	MTS	23 (32.20)	20 (13.40)	10 (7.34)	53
611	TS _I	40 (35.20)	9 (10.60)	9 (8.03)	58
612	TS _{II}	38 (33.40)	13 (13.90)	4 (7.62)	55
Toplam		101	42	23	166

$$x^2 = 12.10 P < .05$$

"Gösterilen Okuma Kaynakları Tatmin Ediciydi" ifadesinde grupların gözlenen davranımlarıyla beklenen davranımlarının frekansları arasındaki farklılık $P < .05$ düzeyinde manidar bulundu. Mesleki tecrübeleri olsun veya olmasın tüm kursiyerlerin gösterilen okuma kaynaklarını yetersiz bulduğu gözlendi, Tablo 23.

Tablo 24

Ders Sorumlusunun Belli Bir Standardı Vardığı

Kodu grup	ve özelliği	Olumsuz davranım	Nötr davranım	Olumlu davranım	Toplam
400	MTS	10 (14.60)	16 (18.50)	27 (19.70)	53
611	TS _I	15 (16.00)	26 (20.20)	17 (21.60)	58
612	TS _{II}	21 (15.20)	16 (19.20)	18 (20.50)	55
Toplam		46	58	62	166

$$\chi^2 = 10.10 \text{ P} < .05$$

"Ders Sorumlusunun Belli Bir Standardı Vardı" ifadesinde grupların gözlenen davranımlarıyla beklenen davranımlarının frekansları arasındaki farklılık $P < .05$ düzeyinde manidar bulundu. Mesleki tecrübesi olmayan kursiyerler ders sorumlularının belli bir standardı olduğunu algıladıkları; tecrübe süresi az olan kursiyerlerin arasında, daha fazla tecrübeli olan kursiyerlerin ise nadiren böyle bir standardı algıladıkları gözlemlendi, Tablo 24.

Tablo 25

Bu Kursun Devamı Olmalı

Kodu grup	ve özelliği	Olumsuz davranım	Nötr davranım	Olumlu davranım	Toplam
400	MTS	28 (21.00)	5 (15.30)	20 (16.60)	53
611	TS _I	20 (23.00)	27 (16.70)	11 (18.10)	58
612	TS _{II}	18 (21.80)	16 (18.90)	21 (17.20)	55
Toplam		66	48	52	166

$$\chi^2 = 20.90 \text{ P} < .001$$

"Kursun Devamı Olmalı" ifadesinde grupların gözlenen davranımlarıyla beklenen davranımlarının frekansları arasındaki farklılık $P < .001$ düzeyinde manidar bulundu. Mesleki tecrübesi olmayan kursiyerler kursun devamının olmasına isteksiz, tecrübe süresi birkaç ay olan kursiyerler nötr, tecrübe süresi daha fazla olan kursiyerlerin ise az farkla istekli oldukları gözlemlendi, Tablo 25.

Tablo 26

Toplam Ders Etkinliği

Kodu grup	ve özelliği	Olumsuz davranım	Nötr davranım	Olumlu davranım	Toplam
400	MTS	178 (202.00)	170 (184.00)	191 (152.00)	539
611	TS _I	228 (217.30)	230 (198.00)	122 (163.00)	580
612	TS _{II}	219 (205.00)	171 (187.00)	158 (154.00)	548
Toplam		625	571	471	1667

$$\chi^2 = 32.40 \text{ P} < .001$$

Grupların ders etkinliğiyle ilgili ifadelerdeki algılarının toplamında, gözlenen davranımlarla beklenen davranımların frekansları arasındaki farklılık $P < .001$ düzeyinde manidar bulundu. Genelde mesleki tecrübesi olmayan kursiyerlerin algılarının olumlu birkaç ay tecrübesi olan nötr, birkaç yıl tecrübeli olan kursiyerlerin algılarının ise, olumsuz yönde yoğunlaştığı gözlemlendi, Tablo 26.

SORU 8 : MT grubu üyelerinin dersin etkinliği ile ilgili algıları öğrenim ve/veya öğretim yaptıkları disiplin alanındaki bilgilere önem verme derecesine göre farklılık gösteriyor mu?

MT gruplarının ders etkinliği ile ilgili gözlenen davranımlarıyla beklenen davranımlarının frekansları arasındaki farklılık incelendi. Manidar bulunanlar tablolarla birlikte açıklandı.

Tablo 27

Kurstaki öğrenilenlerin Hangi Durumlarda İşe Yarayacağı Açık-Seçik Belli Oluyordu

Kodu grup	ve özelliği	Olumsuz davranım	Nötr davranım	Olumlu davranım	Toplam
621	Dös	5 (5.45)	12 (9.28)	6 (8.25)	23
622	Döo	20 (14.20)	27 (24.20)	13 (21.50)	580
623	Döç	12 (17.30)	24 (29.40)	37 (25.70)	548
Toplam		37	63	56	156

$$\chi^2 = 14.50 \text{ P} < .01$$

"Kurstaki öğrenilenlerin Hangi Durumlarda İşe Yarayacağı Açık Seçim Belli Oluyordu" ifadesinde grupların gözlenen davranımlarıyla beklenen davranımlarının fre-

kansları arasındaki farklılık $P < .01$ düzeyinde manidar bulundu. Disiplin alanındaki bilgileri çok önemli bulan kursiyerlerin, öğrenilenlerin hangi durumda işe yaraya-
cağının açık-seçik belli olduğu görüşünde oldukları, diğer grupların ise genellikle
nötr oldukları gözlemlendi, tablo 27.

Tablo 28

**Derelerde Genellikle Ders Sorumlusu İle
Açık İletişim Kurulabiliyordu**

Kodu grup	ve özelligi	Olumsuz davranım	Nötr davranım	Olumlu davranım	Toplam
400	Dös	13 (6.04)	6 (8.84)	4 (8.10)	539
611	Döo	16 (15.70)	25 (23.00)	19 (21.10)	580
612	Döç	12 (19.10)	29 (28.00)	32 (25.70)	548
Toplam		41	60	55	156

$$x^2 = 15.60 P < .01$$

"Derelerde Genellikle Ders Sorumlusu ile iletişim kurulabiliyordu." İfadesinde
grupların gözlenen davranımlarıyla beklenen davranımlarının frekansları arasındaki
farklılık $P < .01$ düzeyinde manidar bulundu. Disiplin alanlarındaki bilgileri önemsiz
bulan kursiyerler arasında iletişim kurulduğunu ifade ederken, çok önemli bulan kur-
siyerlerin bu konuda olumlu, diğerlerinin ise, olumsuz oldukları gözlemlendi, tablo 28.

Tablo 29

**Ders Faaliyetleriyle İlgili Problemlerin Çözümüne
Ders Sorumluları Yardımcı Oluyordu**

Kodu grup	ve özelligi	Olumsuz davranım	Nötr davranım	Olumlu davranım	Toplam
621	Dös	11 (7.51)	9 (8.69)	3 (6.78)	23
622	Dös	20 (19.60)	28 (22.60)	12 (17.60)	60
623	Döç	20 (23.80)	22 (27.60)	31 (21.50)	73
Toplam		51	59	46	156

$$x^2 = 12.70 P < .05$$

"Ders Faaliyetleriyle İlgili Problemlerin Çözümüne Ders Sorumluları yardımcı
oluyordu" ifadesinde grupların gözlenen davranımlarıyla beklenen davranımlarının fre-
kansları arasındaki farklılık $P < .05$ düzeyinde manidar bulundu. Disiplin alanındaki
bilgileri önemsiz bulan kursiyerlerin genellikle böyle bir yardım almadıkları, bilgi-
lere orta derecede önem veren kursiyerlerin nötr oldukları, bilgileri çok önemli bulan

kursiyerlerin ise problemlerin çözümüne yardımcı olduğu inancında oldukları gözlemlendi. Tablo 29.

Tablo 30

Konular İlgili Çekiciydi

Kodu grup	ve özelliği	Olumsuz davranım	Nötr davranım	Olumlu davranım	Toplam
621	Dös	9 (5.01)	12 (9.73)	2 (8.25)	23
622	Döo	13 (13.00)	26 (25.30)	21 (21.50)	60
623	Döç	12 (15.90)	28 (30.80)	33 (26.20)	73
Toplam		34	66	56	156

$$x^2 = 11.40 \text{ P} < .05$$

"Konular İlgili Çekiciydi" ifadesinde grupların gözlenen davranımlarıyla beklenen davranımlarının frekansları arasındaki farklılık $P < .05$ düzeyinde manidar bulundu. Disiplin alanındaki bilgileri çok önemli bulan kursiyerler konuları ilgi çekici bulurken, alanındaki bilgileri önemsiz ve orta derecede önemli bulan kursiyerlerin arasında konuları ilginç bulunduğu gözlemlendi, Tablo 30.

Tablo 31

Ders Sorumlusunun Belli Bir Standardı Vardı

Kodu grup	ve özelliği	Olumsuz davranım	Nötr davranım	Olumlu davranım	Toplam
621	Dös	9 (6.19)	11 (6.78)	3 (10.00)	23
622	Döo	19 (16.10)	13 (17.60)	28 (26.10)	60
623	Döç	14 (19.60)	22 (21.50)	37 (31.80)	73
Toplam		42	46	68	156

$$x^2 = 13.10 \text{ P} < .05$$

"Ders Sorumlusunun Belli Bir Standardı Vardı" ifadesinde grupların gözlenen davranımlarıyla beklenen davranımlarının frekansları arasındaki farklılık $P < .05$ düzeyinde manidar bulundu. Disiplin alanındaki bilgileri önemli bulmayan grup üyelerinin çoğunluğu bu ifadeye nötr görünürken, bilgileri orta derecede ve çok önemli bulan kursiyerlerin ders sorumlularının belli bir standardı olduğu inancında oldukları gözlemlendi, Tablo 31.

Tablo 32

**Kursta Öğrenilenler Daha Sonra Öğretim Sırasında
Karşılaşılan Problemlerin Çözümüne Yardımcı Olabilir**

Kodu grup	ve özellği	Olumsuz davranım	Nötr davranım	Olumlu davranım	Toplam
621	Dös	10 (6.04)	6 (8.40)	7 (8.55)	23
622	Döo	20 (15.70)	19 (21.90)	21 (22.30)	60
623	Döç	11 (19.10)	32 (26.60)	30 (27.10)	73
Toplam		41	57	58	156

$$x^2 = 10.00 \text{ P} < .05$$

"Kursta öğrenilenler Daha Sonra Öğretim Sırasında Karşılaşılan Problemlerin Çözümüne Yardımcı Olabilir" ifadesinde grupların gözlenen davranımlarıyla beklenen davranımlarının frekansları arasındaki ilişki $P < .05$ düzeyinde manidar bulundu. Bu konuda, disiplin alanındaki bilgileri önemsiz bulan kursiyerlerin olumsuz, orta derecede ve çok önemli bulan kursiyerlerin ise, olumlu gördükleri gözlemlendi, Tablo 32.

Tablo 33

Bu Kursun Devamı Olmalı

Kodu grup	ve özellği	Olumsuz davranım	Nötr davranım	Olumlu davranım	Toplam
621	Dös	17 (8.99)	3 (5.89)	3 (8.10)	23
622	Döo	21 (23.40)	16 (15.30)	23 (21.10)	60
623	Döç	23 (28.50)	21 (18.70)	29 (25.70)	73
Toplam		61	40	55	156

$$x^2 = 13.90 \text{ P} < .01$$

"Kursun Devamı Olmalı" ifadesinde grupların gözlenen davranımlarıyla beklenen davranımlarının frekansları arasındaki farklılık $P < .01$ düzeyinde manidar bulundu. Disiplin alanındaki bilgileri önemsiz bulan kursiyerlerin kursun devamının olması için isteksiz orta derecede ya da çok önemli bulan kursiyerlerin istekli oldukları gözlemlendi, Tablo 33.

Tablo 34

Toplam Ders Etkinliği

Kodu grup	ve özelliği	Olumsuz davranım	Nötr davranım	Olumlu davranım	Toplam
621	Dös	109 (71.80)	84 (78.50)	37 (79.60)	230
622	Döo	205 (187.00)	202 (205.00)	193 (207.00)	600
623	Döç	173 (227.00)	247 (249.00)	301 (252.00)	730
Toplam		487	533	540	1560

$$\chi^2 = 71.40 \text{ P} < .001$$

Grupların ders etkinliğiyle ilgili ifadelerindeki algıların toplamında, gözlenen davranımlarla beklenendavranımların frekansları arasındaki farklılık $P < .001$ düzeyinde manidar bulundu. Disiplin alanındaki bilgileri önemsiz ya da orta derecede önemli bulan grupların ders etkinliği ile algılarının olumsuz, bilgileri çok önemli bulan grubun algılarının ise olumlu yönde yoğunlaştığı gözlemlendi, Tablo 34.

SORU 9 : MT grubu üyelerinin dersin etkinliği ile ilgili algıları öğretmenlik sertifikası kursuna katılma nedenlerine göre farklılık gösteriyor mu?

MT grubunda kursiyerlerin ders etkinliği ile ilgili algılarında gözlenen davranımlarla beklenen davranımlarının frekansları arasındaki farklılık incelendi. Manidar bulunanlar aşağıda tablolarla birlikte belirtildi.

Tablo 35

Kursta Öğrenilenlerin Hangi Durumlarda İşe Yarayacağı Açık-Seçik Belli Oluyordu

Kodu grup	ve özelliği	Olumsuz davranım	Nötr davranım	Olumlu davranım	Toplam
631	KKNz	29 (22.70)	38 (37.90)	23 (29.20)	90
632	KKNi	10 (16.20)	27 (27.00)	27 (20.70)	64
Toplam		39	65	50	154

$$\chi^2 = 7.25 \text{ P} < .05$$

"Kursta Öğrenilenlerin Hangi Durumlarla İşe Yarayacağı Açık Seçik belli oluyordu" ifadesinde grupların gözlenen davranımlarıyla beklenen davranımlarının frekansları arasındaki farklılık $P < .05$ düzeyinde manidar bulundu. Kursta zorunlu olarak katılan kursiyerlerin, öğrenilen bilgilerin hangi durumda işe yarayacağını zaman zaman açıkça belli olduğunu algıladıkları görüldü. Kursta isteyerek başarılı bir öğretmen olmak için katılan kursiyerlerin çoğunluğunun yarısının arasına, kalan yarısının ise sıklıkla algıladığı gözlemlendi, Tablo 35.

Tablo 36

**Derslerde Başkalarıyla Aynı Fikirde Olunmadığı
Zaman da Görüşümüzü Rahatça İfade Edebiliyorduk.**

Kodu grup	ve özelliği	Olumsuz davranım	Nötr davranım	Olumlu davranım	Toplam
631	KKNz	38 (30.30)	24 (28.60)	28 (30.90)	90
632	KKNi	14 (21.60)	25 (20.30)	25 (22.00)	64
Toplam		52	49	53	154

$$x^2 = 7.07 P < .05$$

"Derslerde Başkalarıyla Aynı Fikirde Olunmadığı Zaman da Görüşümüzü Rahatça İfade Edebiliyorduk" ifadesinde, grupların gözlenen davranımlarıyla beklenen davranımlarının frekansları arasındaki farklılık $P < .05$ düzeyinde manidar bulundu. kursa zorunlu olarak katılanların algılarının nötr; istiyerek katılanların bir kısmının algılarının olumsuz, bir kısmının da olumlu yönde olduğu gözlemlendi, Tablo 36.

Tablo 37

Bu Kursun Devamı Olmalı

Kodu grup	ve özelliği	Olumsuz davranım	Nötr davranım	Olumlu davranım	Toplam
631	KKNz	46 (37.80)	17 (22.20)	27 (30.00)	90
632	KKNi	17 (25.20)	20 (14.80)	23 (20.00)	60
Toplam		63	37	50	150

$$x^2 = 8.24 P < .05$$

"Bu kursun Devamı Olmalı" ifadesinde grupların gözlenen davranımlarıyla beklenen davranımlarının frekansları arasındaki farklılık $P < .05$ düzeyinde manidar bulundu. Kursun devamının olmasını istemiyenlerin zorunlu olarak katılan kursiyerler olduğu diğer grubun da istekli olmadığı gözlemlendi, Tablo 37.

Tablo 38

**Kursta Öğrenilenlerin Hangi Durumlarda
İşe Yarayacağı Açık-Seçik Belli Oluyordu**

Kodu grup	ve özelliği	Olumsuz davranım	Nötr davranım	Olumlu davranım	Toplam
631	KKNz	350 (316.00)	293 (295.00)	257 (287.00)	900
632	KKNi	191 (224.00)	212 (209.00)	233 (202.00)	636
Toplam		541	505	490	1536

$$x^2 = 15.90 P < .001$$

Grupların ders etkinliğiyle ilgili ifadelerdeki algıların toplamında, gözlenen davranımlarla beklenen davranımların frekansları arasındaki farklılık $P < .001$ düzeyinde manidar bulundu. Genel olarak kursun etkinliğini zorunlu olarak katılan kursiyerlerin olumsuz, isteyerek başarılı olmak için katılan kursiyerlerin ise olumlu yönde algıladıkları gözlemlendi, Tablo 38.

SORU 10 : MT grubu üyelerinin ders etkinliği ile ilgili algıları mesleki tecrübelerinden edindikleri doyum düzeyine göre farklılık gösteriyor mu?

MT grubunda üyelerinin ders etkinliği ile ilgili algıların da gözlenen davranımlarla beklenen davranımlarının frekansları arasındaki farklılık incelendi. Manidar bulunanlar aşağıda tablolarla birlikte belirtildi.

Tablo 39

Kursta Öğrenilenlerin Hangi Durumlarda İşe Yarayacağı Açık-Seçik Belli Oluyordu

Kodu grup	ve özelliği	Olumsuz davranım	Nötr davranım	Olumlu davranım	Toplam
641	MDa	14 (7.61)	14 (14.10)	5 (11.20)	33
642	MDo	15 (13.80)	24 (25.70)	21 (20.30)	60
643	MDç	7 (14.50)	29 (27.00)	27 (21.40)	63
Toplam		36	67	53	156

$$\chi^2 = 14.50 P < .01$$

"Kursta Öğrenilenlerin Hangi Durumlarda İşe Yarayacağı Açık Seçik Belli Oluyordu" ifadesinde grupların gözlenen davranımlarıyla beklenen davranımlarının frekansları arasındaki farklılık $P < .01$ düzeyinde manidar bulundu. Öğretmenlik sertifikası programına katılmadan önce, edindikleri mesleki tecrübeden hiç haz duymayan ve/veya çok az haz duyan kursiyerlerin, kursta öğrenilenlerin hangi durumlarda işe yarayacağına arasına ya da nadiren belli olduğu görüşünde; mesleki tecrübelerinden orta ve üst düzeyde haz duyan kursiyerlerin ise, arasına belli olduğu kanısında oldukları gözlemlendi, Tablo 39.

Tablo 40

Konuların Organizasyonu Yeterliydi

Kodu grup	ve özelliği	Olumsuz davranım	Nötr davranım	Olumlu davranım	Toplam
641	MDa	25 (16.90)	6 (10.30)	2 (5.71)	33
642	MDo	26 (30.60)	22 (18.80)	12 (10.30)	60
643	MDç	29 (32.30)	21 (19.70)	13 (10.90)	63
Toplam		80	49	27	156

$$\chi^2 = 10.40 P < .05$$

"Konuların Organizasyonu Yeterliydi" ifadesinde grupların gözlenen davranımlarıyla beklenen davranımlarının frekansları arasındaki farklılık $P < .05$ düzeyinde manidar bulundu. kursiyerlerin geçmişteki mesleki tecrübelerinden haz duyma düzeyleri ne olursa olsun, tüm grupların üyelerinin konuların organizasyonu-yu yetersiz buldukları gözlemlendi, Tablo 40.

Tablo 41

Ders Sorumlusunun Belli Bir Stantardı Vardı

Kodu grup	ve özelliği	Olumsuz davranım	Nötr davranım	Olumlu davranım	Toplam
641	MDa	11 (8.67)	6 (9.09)	16 (15.20)	33
642	MDo	17 (15.70)	23 (16.50)	20 (27.60)	60
643	MDç	13 (16.50)	14 (17.30)	36 (29.00)	63
Toplam		41	43	72	156

$$\chi^2 = 9.53 \text{ P} < .05$$

"Ders sorumlusunun belli bir standardı vardı. İfadesinde grupların gözlenen davranımlarıyla beklenen davranımlarının frekansları arasındaki farklılık $P < .05$ düzeyinde manidar bulundu. Mesleki tecrübelerinden alt ve üst odüzeyde haz duyan kursiyerlerin genelde ders sorumlularının bir standardı olduğu görüşünde; orta düzeyde haz duyan kursiyerlerin ise böyle bir standardı arasına algıladıkları gözlemlendi, Tablo 41.

Tablo 42

Kursta Öğrenilenleri Daha Sonra Öğretim Sırasında Karşılaşılan Problemlerin Çözümüne Yardımcı Olabilir

Kodu grup	ve özelliği	Olumsuz davranım	Nötr davranım	Olumlu davranım	Toplam
641	MDa	16 (8.46)	5 (12.00)	12 (12.40)	33
642	MDo	15 (15.30)	24 (21.90)	21 (22.60)	60
643	MDç	9 (16.10)	28 (21.00)	26 (23.80)	63
Toplam		40	57	59	156

$$\chi^2 = 15.60 \text{ P} < .01$$

"Kursta Öğrenilenler Daha Sonra Öğretim Sırasında Karşılaşılan Problemlerin Çözümüne Yardımcı Olabilir" ifadesinde grupların gözlenen davranımlarla beklenen davranımların frekansları arasındaki farklılık $P < .01$ düzeyinde manidar bulundu. Mesleki tecrübelerinden alt düzeyde haz duyan kursiyerler, öğrendiklerinin daha sonra

öğretim sırasında karşılaşılabilecekleri problemleri çözebileceği inancında olmadıkları; mesleki tecrübeden orta ve üst düzeyde haz duyan kursiyerlerin ise, arasına bu bilgilerin yararlı olabileceği görüşünde oldukları gözlemlendi, Tablo 42.

Tablo 43

Toplam Ders Etkinliği

Kodu grup	ve özelliği	Olumsuz davranım	Nötr davranım	Olumlu davranım	Toplam
641	MDa	159 (116.00)	97 (111.00)	74 (101.00)	330
642	MDo	209 (212.00)	220 (202.00)	171 (184.00)	600
643	MDç	184 (222.00)	209 (211.00)	234 (192.00)	627
Toplam		552	526	479	1557

$$\chi^2 = 42.30 \text{ P} < .001$$

"Grupların ders etkinliğiyle ilgili ifadelerindeki algıların toplamında, gözlenen davranımlarla beklenen davranımlarının frekansları arasındaki farklılık $P < .001$ düzeyinde manidar bulundu. Mesleki tecrübelerinden alt düzeyde haz duyan kursiyerlerin ders etkinliği ile ilgili algılarının genelde olumsuz; orta düzeyde haz duyan kursiyerlerin algılarının nötr; üst düzeyde haz duyan kursiyerlerin algılarının ise, olumlu davranımlar grubunda yoğunlaştığı gözlemlendi, Tablo 43.

MT grubunda da istatistiksel manidarlık dikkate alınmaksızın farklı özelliklere göre oluşturulan grupların ders etkinliği ile ilgili algılarının yoğunlaştığı alanlar incelendi. Anlamlı ilişkiler bulundu şekil 12.

Şekil 12

Farklı Özellikteki Grupların Ders Etkinliği ile İlgili İfadelerde Yoğunlaşma Alanları

Grup özelliği	Ders etkinliği ile ilgili ifadelerin numarası									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
DA	2	2	2	3	3	1	1	3	2	1
DÖ	2	2	1	2	2	1	1	3	3	1
KKN	2	2	3	2	2	1	1	3	3	1
MD	2	2	2	2	2	1	1	3	3	1
TS	2	1	1	1	3	1	1	3	3	1

Grup özellikleri farklı olduğu halde, 1,6,7,8 ve 10 ununcu ifadelerde davranımların yoğunlaştığı alanların birbirinden farklı olmadığı görülüyor. Ortak

özelliklerinin mesleki tecrübe kazanmışlık olduğu bu gruplar, konuların organizasyonunu ve okuma kaynaklarını yetersiz bulduklarını ifade ediyorlar. Öğrenilen bilgilerin hangi durumlarda işlerine yarayacağı konusunda davranışları ne olumlu ne de olumsuz. Ancak, ders sorumlularının belli bir standardı olduğu konusunda olumlu görünüyorlar. Ders etkinliğiyle ilgili diğer ifadelerde grupların algıları farklı alanlarda yoğunlaşıyor.

SORU 11: MT grubu üyelerinin öğrenim yaptıkları disiplin alanıyla, o alandaki bilgilere verdikleri önem derecesi ve kursa katılma nedeni arasında ilişki var mı?

Bu soruyu cevaplandırmak için, MT grubu üyelerinin öğrenim yaptıkları disiplin alanıyla o alandaki bilgilere, ilkönce önem verme derecesi arasındaki, sonra da kursa katılma nedeni arasındaki ilişki incelendi. İki durumda da istatistiksel manidarlık bulunamadı.

SORU 12 : MT grubu üyelerinin dersin etkinliğiyle ilgili algıları ile akademik başarı düzeyleri arasında ilişki var mı?

MT grubunun algıladığı biçimde ders etkinliği ile akademik başarı düzeyi arasındaki ilişki incelendi. Korelasyon .1751 bulundu. Algılandığı biçimde ders etkinliğinin akademik başarı düzeyine etkisi, regresyon katsayısı bulduktan sonra, t testi ile denendi, manidar olmadığı görüldü, şekil 13.

Şekil 13

MTS Grubunda Ders Etkinliği ile İlgili Algıların Akademik Başarıya Etkisi

n	r	Regrasyon katsayısı	Sd	t	Manidarlık düzeyi
77	.1751	0.1807	75	1.55	P>

C. Öğretmenlik sertifikası programına katılan MTS ve MT grubu üyelerinin ders etkinliğini algılama biçimleri, akademik başarı düzeyleri, disiplin alanındaki bilgilere önem verme dereceleri ve kursa katılma nedenleri açısından birbirinden farklı mıdır?

Bu soruyu cevaplamak için ilkönce ders etkinliğiyle ilgili ifadelerde iki grubun gözlenen davranışlarıyla beklenen davranışlarının frekansları arasındaki farklılık incelendi. Manidar bulunanlar tablolarla birlikte aşağıda belirtildi.

Tablo 44

Derslerde Genellikle Ders Sorumlusu İle Açık İletişim Kurulabiliyordu

Kodu ve grup	ve özelliği	Olumsuz davranım	Nötr davranım	Olumlu davranım	Toplam
400	MTS	27 (17.70)	11 (20.10)	16 (16.00)	54
642	MT	16 (25.20)	38 (28.80)	23 (22.90)	77
Toplam		43	49	39	131

$$x^2 = 15.30 \text{ P} < .001$$

"Ders Sorumlularıyla açık seçik iletişim kurulabiliyordu" ifadesinde MTS ve MT gruplarının gözlenen davranımlarıyla beklenen davranımları arasındaki farklılık $P < .001$ düzeyinde manidar bulundu. Genellikle, mesleki tecrübesi olmayan kursiyerlerin sorumlularıyla açık iletişim kurulabildiği görüşünde olmadıkları; mesleki tecrübesi olan kursiyerlerin ise, arasıra iletişim kurulabildiği görüşünde oldukları gözlemlendi, Tablo, 44.

Tablo 45

Konuların Organizasyonu Yeterliydi

Kodu ve grup	ve özelliği	Olumsuz davranım	Nötr davranım	Olumlu davranım	Toplam
400	MTS	18(25.10)	255(18.40)	125(11.30)	55
500	MT	42(34.80)	19(25.50)	15(15.60)	76
Toplam		60	44	27	131

$$x^2 = 7.57 \quad P < .05$$

"Konuların Organizasyonu Yeterliydi" ifadesinde grupların gözlenen davranımlarıyla beklenen davranımlarının frekansları arasındaki farklılık $P < .05$ düzeyinde manidar bulundu. Mesleki tecrübesi olmayan kursiyerler konuların organizasyonunu arasıra yeterli görürken, mesleki tecrübesi olan kursiyerlerin çoğunlukla yetersiz buldukları gözlemlendi, Tablo 45.

Tablo 46

Gösterilen Okuma Kaynakları Tatmin Ediciydi

Kodu ve grup	ve özelliği	Olumsuz davranım	Nötr davranım	Olumlu davranım	Toplam
400	MTS	23 (28.70)	20 (12.90)	10 (11.20)	53
500	MT	46 (40.20)	11 (18.00)	17 (15.70)	74
Toplam		69	31	17	127

$$x^2 = 8.86 \quad P < .05$$

"Gösterilen Okuma Kaynakları Tatmin Ediciydi" ifadesinde Grupların gözlenen davranımlarıyla beklenen davranımlarının frekansları arasındaki farklılık $P < .05$ düzeyinde manidar bulundu. Mesleki tecrübesi olmayan kursiyerlerin ve mesleki tecrübesi olan kursiyerlerin büyük bir çoğunluğunun gösterilen okuma kaynaklarını yetersiz buldukları gözlemlendi, Tablo 46

MTS ve MT gruplarında istatistiksel manidarlık dikkate alınmaksızın, iki grubun ders etkinliği ile ilgili algılarının yoğunlaştığı alanlarda benzer ve farklı olanlar incelendi, Şekil 14.

Benzerlikler:

MTS ve MT gruplarında 1,7,8 ve 10 ununcu ifadelerde özelliklere göre oluşturulan grupların tümünde algıların aynı yönde yoğunlaştığı görülüyor. Tüm gruplar derste öğrenilenlerin hangi durumlarda kullanılacağı konusunda nötr, gösterilen okuma kaynaklarının yeterliliği konusunda olumsuz, ders sorumlularının belli bir standardı olduğu konusunda olumlu, ancak kursun devamının olmasına isteksiz görünüyorlar.

Farklılıklar :

İkinci ifadede MTS ve MT gruplarının algılarının kendi içlerinde aynı, ama birbirlerinden farklı yönde yoğunlaştığı görülüyor. Diğer ifadelerde MTS ve MT nin gruplarının algılarının birbirinden farklı yönlerde yoğunlaştığı gözleniyor.

Şekil 14

MTS ve MT Gruplarının Algılarının Ders Etkinliği İle İlgili İfadelerde Yoğunlaşma Alanları

Ders etkinliği ile ilgili ifadeler										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	MTSMT	MTSMT	MTSMT	MTSMT	MTSMT	MTSMT	MTSMT	MTSMT	MTSMT	MTSMT
DA	2-2	1-2	1-2	1-3	3-3	2-1	1-1	3-3	2-2	1-1
Dö	2-2	1-2	1-1	2-2	3-2	1-1	1-1	3-3	2-2	1-1
KKn	2-2	1-2	1-3	3-2	3-2	2-1	1-1	3-3	3-3	1-1

MTS ve MT gruplarının arasındaki farklılıklara açıklık getirmek için, algıladıkları biçimde ders etkinliği, akademik başarı düzeyleri, disiplin alanındaki bilgilere önem verme derecesi ve kursa katılma nedeniyle ilgili puanlarının aritmetik ortalama ve standart kaymaları karşılaştırıldı :

Ders etkinliğini algılama biçiminde MTS ve MT gruplarının aritmetik ortalamaları birbirine yakın (MTS = 29.60, MT = 30.51) ancak, MT grubu az farkla önde bulundu. Standart kaymaları karşılaştırıldığında MT grubundaki bireylerin MTS grubundaki bireylere göre hesaplanan (*) aritmetik ortalamalar ve standart kaymalar dikkate alındığında, iki grubun arasında fark olmadığı görüldü. Yine ölçümlere göre, iki grubun akademik başarı düzeylerinde, aritmetik ortalama ve standart kaymalar birbirinden büyük farklılık göstermedi. Sadece, MT grubunun aritmetik ortalaması az farkla MTS grubunun önünde bulundu, Şekil 15.

Şekil 15

**MTS ve MT gruplarında Aritmetik Ortalama
ve Standart Kaymaların Karşılaştırılması**

	MTS			MT		
	n	x	s	n	x	s
DE	57	29.60	8.22	77	30.51	6.37
DE*	57	1.84	0.82	77	1.84	0.82
AB	57	66.25	6.61	77	67.55	6.58

MTS ve MT grupları disiplin alanlarındaki bilgilere önem verme derecelerine ve kursa katılma nedenlerine göre, aritmetik ortalama ve standart kaymaları birbiriyle karşılaştırdığında benzerlikleri ve farklılıkları aşağıda açıklandı, şekil 16.

Benzerlikleri :

MTS ve MT de disiplin alanındaki bilgileri önemsiz bulan grupların, bilgileri orta ve üst derecede önemli bulan gruplara kıyasla, aritmetik ortalamaları düşük ve standart kaymaları geniş.

Yine iki grupta da öğretmenlik sertifikası kursuna zorunlu olarak katılanlarla aritmetik ortalamalar, isteyerek katılanlara kıyasla daha düşük.

Farklılıkları :

MTS grubunda disiplin alanındaki bilgileri orta derecede önemli bulan grubun standart kayma ve aritmetik ortalaması ile, bilgileri çok önemli bulan grubun aritmetik ortalaması arasında fark yck. MT grubunda ise, alanındaki bilgileri çok önemli bulan grubun aritmetik ortalaması bilgileri orta derecede önemli bulan grubun aritmetik ortalaması daha yüksek.

Kursa katılma nedenleri açısından, MTS grubunda kursa zorunlu olarak katılan grupta isteyerek katılan grubun aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık, MT grubuyla kıyaslandığında daha fazla.

Şekil 16

MTS ve MT Gruplarında Dö ve KKn Özelliklerine Göre Aritmetik Ortalama Ve Standart Kaymaların Karşılaştırılması

	MTS			MT		
	n	x	s	n	x	s
Dös	7	1.32	0.97	23	1.52	0.88
Döo	17	1.84	0.82	60	1.81	0.82
Döç	29	1.84	0.82	73	2.01	0.84
KKNz	25	1.60	0.85	90	1.72	0.83
KKNi-b	32	2.04	0.85	64	1.89	0.82

Mesleki tecrübesi olmayan grupta öğretmenlik sertifikası kursuna isteyerek katılmanın; mesleki tecrübe kazanmış olan grupta ise, disiplin alanındaki bilgieri çok önemli bulmanın önemli görüldüğü gözleniyor.

Açık Uçlu Soruların İncelenmesi

Açık uçlu her soru için gelen yanıtların frekansı birden fazla olanlar, frekansı en fazla olandan başlayarak, sırasıyla aşağıda belirtildi. Cevapların tamamı ek 2 de gösterildi.

Birinci Soru : Bu kursta en çok hoşunuza giden nedir, hangi durumda meydana geldi?

Yanıtlar :

1. Eski arkadaşlarla beraber olma.
2. Öğrenci ve öğretim elemanlarının ilişkilerinin dostça olması ve birbirleriyle diyalog kurabilmesi.
3. Yeni arkadaşlar edinme.
4. Değişik bir yere gelme.
5. Hoşuma giden birşey olmadı.

İkinci Soru : Bu kursta hiç hoşunuza gitmeyen nedir, hangi durumda meydana geldi?

Yanıtlar :

1. Yemek ve yatak ihtiyacının karşılanmasındaki yetersizlik.
2. Organizasyon yetersizliği.
3. Blok dersler.
4. Eğitim programının ağırlığı.

6. Sınıfların kalabık oluşu.

Üçüncü Soru : En iyi öğrendiğinizi düşündüğünüz durum hangi koşullarda gerçekleşti?

Yanıtlar :

1. Demokratik hava içinde tartışma fırsatı verildiğinde.
  2. İyi ders anlatımında.
  3. Ders dışında eğitim üzerine tartışırken.
  4. Özel öğretim metotlarında (uygulamalarda).
  5. Kişisel sorunlarımdan arındığımda.
- Dördüncü Soru : Boşa zaman harcadığınızı hangi durumlarda düşündünüz?

Yanıtlar :

1. Kursa katıldıktan sonra, faaliyetlerin amacıma uygun olarak uygulanmadığını görünce.
  2. Kitaptaki bilgiler bize aktarıldığı zaman.
  3. Bilgilerin uygulama alanı olmadığını öğrendiğim zaman.
  4. Bazı derslerde konuları anlamadığım zaman.
  5. Her zaman.
  6. Öğretim elemanlarının hayat hikayelerini dinlediğim zaman.
  7. Ders boyunca durmadan not yazdığım zaman.
  8. Ders saatleri uzun olduğu zaman.
  9. Gereksiz tekrarlardan ve yapılmayacak şeylerin tavsiyesinden.
- Beşinci Soru : Söylemek istediğiniz birşey var mı?

Yanıtlar :

1. Ders saatleri kısa kurs süresi uzun olmalı.
2. Pratik hayatta uygulanacak şeyler olmalı.
3. Notla geçme durumu olmamalı.
4. Bize öğrenci gibi davranılmamalı.
5. Derslerde siyasi görüş empoze edilmemeli.
6. Öğretim elemanları biraz daha titizlikle seçilip görevlendirilmeli (bazıları hariç).
7. Dersler uygulamaya dönük olmalı.

BÖ LÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

SONUÇLAR

Bu çalışmada ifade edilen problem, öğretmenlik sertifikası programına katılan kursiyerlerin, mesleki tecrübesi olmayanları ile, kursa katılmadan önce mesleki tecrübe kazanmış olanlarını, dersin etkinliğini algılama biçimleri açısından birbirleriyle karşılaştırmak ve bu algıların akademik başarı düzeyi ile ilişkisini incelemektir.

Bilgi toplamak için, hazırlanan anket, öğretmenlik sertifikası eğitim programına katılan kursiyerlerden, gönüllü olan 224 bireye uygulandı; anketlerin geçerli bulunan % 90.62 si işleme kondu.

Kursiyerlerin anketteki ifadelerine göre, mesleki tecrübe kazanmamış olanlarla, kursa katılmadan önce mesleki tecrübe kazanmış olanları birbirinden ayırdı. Yine kursiyerlerin ifadelerine göre, iki grupta da bireylerin öğrenim yaptıkları disiplin alanları, disiplin alanındaki bilgilere önem verme dereceleri, kursa katılma nedenleri, tecrübe süreleri ve mesleki tecrübe kazanmış olanların mesleki doyum düzeyleri dik-kate alınarak yeni gruplar oluşturuldu.

Bu grupların ders etkinliği ile ilgili on ifade ve toplamında, algılarının hangi yönde olduğu (olumsuz, nötr, olumlu) önce MTS kursiyerlerinin, sonra MT kursiyerlerinin gruplarında incelendi. Ders etkinliğini algılama biçimleriyle akademik başarı düzeyleri arasındaki ilişki korelasyon tekniği ve regresyon katsayısı ile hesaplandı. Daha sonra iki grup birbiriyle karşılaştırıldı.

Mesleki Tecrübesi Olmayan (MTS) Kursiyerler Grubunda Varılan Sonuçlar :

1. Öğrenim yapılan disiplin alanına göre oluşturulan gruplarda, ders etkinliğiyle ilgili ifadelerin genelinde, İdari Bilimler (İDB) ve Sosyal Bilimler (SOSB) gruplarının algılarının, Doğa Bilimleri (DB) ve Uygulamalı Bilimler (UB) gruplarına kıyasla daha olumlu olduğu görüldü.

2. Öğrenim yaptıkları disiplin alanındaki bilgileri önemsiz bulan grup üyelerinin ders etkinliğiyle ilgili algılarının genellikle olumsuz olduğu; alanlarındaki bilgileri orta derecede ve çok önemli bulan grupların ise, genellikle nötr veya olumlu oldukları gözlemlendi.

3. Kursa zorunlu olarak katılan kursiyerler grubunun ders etkinliğiyle ilgili algılarının olumsuz olduğu, istiyerek ve başarılı bir öğretmen olmak için katılanların

algılarının olumlu olduğu gözlemlendi. Ancak, kursa başarılı olmak için katılan grup üyelerinin derslerde açık iletişim kurulduğu inancında olmadıkları ve gösterilen okuma kaynaklarını yetersiz buldukları görüldü. Bu kursiyerlerin ders etkinliğiyle ilgili algılarının genellikle olumlu olduğu halde, bu iki konuda olumsuz oluşu, onların öğrenmeyle ilgili beklentilerinin kursta sunulanların ötesinde oluşundan olabilir.

4. Ders etkinliği ile ilgili ifadeler tek tek incelendiğinde, belli özelliklere göre oluşturulan grupların algılarının hemen hemen her ifadede birbirinden farklı olduğu görüldü. Ancak, grupların toplam ifadelerinde (şekil 10) tüm grupların derslerde açık iletişim kurabilme, fikirleri başkalarından farklı olduğu zaman da rahatça ifade edebilme, gösterilen okuma kaynaklarının yeterliliği ve kursun devam etmesi konusunda olumsuz oldukları gözlemlendi. Yine tüm grupların, kursta öğrenilenlerin hangi durumlarda kullanılabilirliğinin açık-seçik belli bir standardı olduğu konularında da olumlu oldukları görüldü.

5. MTS grubu kursiyerlerinin algıladıkları biçimde ders etkinliğiyle akademik başarı düzeyleri arasındaki ilişkinin $r = .1849$ olduğu ve akademik başarıyı yordamadığı görüldü. Ama, bu çalışmada değerlendirmenin objektif olarak yapıp yapılmadığını belirlemek mümkün olmadı.

Mesleki Tecrübe Kazanmış (MT) Olan Grupta Varılan Sonuçlar :

1. MT grubunda öğrenim yapılan disiplin alanlarına göre ders etkinliğini algılamada önemli bir farklılık olmadığı; ancak, tüm gruplarda dersin organizasyonu ve gösterilen okuma kaynakları yetersiz bulunurken, konuların ilgi çekici görüldüğü izlendi.

2. Ders etkinliği ile ilgili faaliyetlerin algılanmasında, MT grubunda tecrübe süresi birkaç ay olan kursiyerlerin, tecrübe süresi birkaç yıl ve daha fazla olan kursiyerlere kıyasla daha olumlu oldukları görüldü. Bunun yanında, tecrübe süreleri ne olursa olsun kursiyerlerin, konuların organizasyonunu ve gösterilen okuma kaynaklarını yetersiz buldukları, öğrenilen bilgilerin hangi durumlarda kullanacaklarının arasıra belli olduğu inancında oldukları görüldü.

3. MT grubunda, disiplin alanındaki bilgileri çok önemli bulan kursiyerlerin ders etkinliğiyle ilgili algılarının, bilgileri orta derecede ve önemsiz bulan kursiyerlere kıyasla daha olumlu olduğu görüldü. Bireylerin bilgilere önem verme derecesi ne olursa olsun konuların organizasyonunu ve gösterilen okuma kaynaklarını yetersiz buldukları gözlemlendi.

4. Olaya kursa katılma nedenleri açısından bakıldığında, konuların organizasyonunun ve okuma kaynaklarının yetersizliği dışında, genel olarak kursa isteyerek ve başarılı bir öğretmen olmak için katılan kursiyerlerin, zorunlu olarak katılanlara kıyasla olumlu oldukları görüldü.

5. Mesleki tecrübeden haz duyma düzeyine göre oluşturulan gruplarda da, konuların organizasyonu ve gösterilen okuma kaynaklarının yeterliliğinde tüm grupların olumsuz olduğu; diğer konularda ise, genellikle mesleki tecrübeden haz duymayan

kursiyerlerin olumsuz, mesleki tecrübeden orta düzeyde haz duyan kursiyerlerin nötr, üst düzeyde haz duyan kursiyerlerin işe olumlu oldukları görüldü.

6. MT grubu üyelerinin algıladığı biçimde ders etkinliği ile, akademik düzeyleri arasındaki ilişki $r = .1751$ bulundu; ve akademik başarıyı yormadığı görüldü.

MTS Grubuyla MT Grubunun Arasındaki Farklılık İncelendiğinde Varılan Sonuçlar :

Benzerlikleri :

1. Ders etkinliğini algılama biçiminde, MTS ve MT gruplarının aritmetik ortalamalarının birbirine yakın (MTS = 29.60, MT = 20.51) ancak, MT grubunun az farkla önde bulundu.

2. Standart kaymaları karşılaştırıldığında MT grubundaki bireylerin, MTS grubundaki bireylere kıyasla merkeze daha yakın oldukları görüldü.

3. Dereceleme ölçeğine göre, iki grubun da algılarının nötr davranımlar alanına düştüğü, aritmetik ortalama ve standart kaymalarının aynı olduğu gözlemlendi.

4. MTS ve MT de disiplin alanındaki bilgileri önemsiz bulan grupların aritmetik ortalamaları, bilgileri orta ve üst derecede önemli bulan gruplara kıyasla düşük bulundu ve bireylerin merkezden uzaklaştığı gözlemlendi.

5. Yine iki grupta da öğretmenlik sertifikası kursuna zorunlu olarak katılanlarda, aritmetik ortalamalar, isteyerek katılanlara kıyasla daha düşük bulundu.

6. İki grubun akademik başarı düzeylerinde, aritmetik ortalama ve bireylerin merkeze yakınlığı birbirinden büyük farklılık göstermedi. Sadece, MT grubunun aritmetik ortalaması az farkla MTS grubunun önünde bulundu (MTS = 66.25, MT = 67.55).

Farklılıkları :

1. MTS grubunda disiplin alanındaki bilgileri orta derecede önemli bulan grubun standart kayma ve aritmetik ortalaması ile, bilgileri çok önemli bulan grubun aritmetik ortalaması arasında fark yok. MT grubunda ise, bilgileri çok önemli bulan grubun aritmetik ortalaması daha yüksek.

2. Kursa katılma nedenleri açısından, MTS grubunda kursa zorunlu olarak katılan grupla isteyerek katılan grubun aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık, MT grubuyla kıyaslandığında daha fazla.

ÖNERİLER :

Öğretmenlik sertifikası olmayan üniversite ve yüksekokul mezunları, stajyer de olsa öğretmen olarak atandıktan sonra, zorunlu olarak kursa gönderilmemeli. Bunun tersine, yalnız öğretmenlik sertifikası almış olan mezunlar okullara öğretmen olarak atanmalı sonra istekli oluşlarına göre, hizmetçisi eğitim kurslarına alınmalı.

Eğer Üniversite ve Yüksekokul Mezunlarına Öğretmenlik Formasyonu Kazandırmak İçin, Bir Öğretmenlik Sertifikası Programı Uygulanıyor İse :

1. Öğrencilerin geçmiş tecrübelerindeki çeşitlilik dikkate alınarak, öğrenme faaliyetleri tüm öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde organize edilmeli.

2. Öğrencilerin öğretim düzeyi dikkate alınarak, onların motivasyonunu düşürmemek için, öğretim faaliyetleri lisansüstü eğitim düzeyinde planlanmalı. Konferans niteliğinde derslerden çok, öğrencilerin belli konularda yeterlilik kazanabileceği faaliyetler düzenlenmeli. Öğretmenlik sertifikasının gerektirdiği kredi ve ders sayısı, bilim uzmanlığının gerekleriyle hemen hemen aynı. Bu eğitim programına yeterlilik sınavı ve bir tez ekliyerek, öğretmenlik sertifikası programı master düzeyine getirilebilir.

Öğretmenlik Sertifikası Programı, Eğer Yaz Kursu Niteliği Taşıyor İse, Yukarıda İfade Edilen Faaliyetlerine İlave Olarak :

1. Kursiyerlerin yatak ve yemek ihtiyaçları, sağlık kurallarına uygun ve tatmin edici biçimde karşılanmalı.

2. Her dersle (konuyla) ilgili zengin bir kaynak listesi ve kaynakların sağlanabileceği bir kitaplık ve çalışma yeri önceden hazırlandı.

3. Kursiyerler arasında ahenkli bir ilişkinin kurulması ve dinlenmelerine olanak sağlamak için, sosyal faaliyetler düzenlenmeli.

Öğretmenlik Sertifikası Programı, Stajyer ve /veya Stajyerliği Kaldırılmış Öğretmenlerin Hizmetiçi Eğitim Amacıyla Açılıyor İse, Yukarıdaki İfadelere Ek Olarak :

1. Teori ve pratik birbirini destekleyici biçimde planlanmalı. Stajyer veya stajyerliği kaldırılmış öğretmenlere, var ise yeni öğrenme-öğretme ve genç olarak eğitimle ilgili, kuramlar sunulmalı. Yeni araştırmaların sonuçlarını belli ölçütlerle tartışmalı ve kuramsal bilgilerle ilişkisini kurmalı. Kursiyerlerin tecrübesi sistemli çalışma ile değerlendirilmeli.

Bu Araştırmanın Yönetimini Geliştirerek Uygulamak İçin :

1. Türkiyede sertifika programına katılan öğretmen adaylarını ve/veya hizmetiçi eğitim kursuna katılan öğretmen adaylarını temsil edebilecek örneklem grubu oluşturulmalı.

2. Derslerde öğrencilerin değerlendirilmesi için, tüm öğretim sorumlularının ortak bir standart getirerek uygulamaları sağlanmalı.

3. Farklı öğretmen yetiştirme modelleri birbirleriyle kıyaslanmalı.

KAYNAKLAR

- Argyle, M. (1978) **Psychology of Interpersonal Behaviour**. 3rd. edition, Harmondsworth, Penguin.
- Bennett, N. (1976) **Teaching Styles and Pupil Progress** Open Books.
- Bıkkar, S. (1983) "Verbal Interaction of Students and Their Teachers in Junior High Classrooms" **American Educational Research Journal** Winter Vol. 20 No 4. pp 671-686.
- Brophy, D. and Good, T. (1974) **Teacher Student Relationships**. Holt, Rinehart and Winston, New York.
- Bülbül, S. (1979) "Hacettepe Öğretmen Yetiştirme ve HacettepeÖrneği". uANK. (Yayınlanmamış Doçentlik Tezi).
- Delamont, S. (1976) **Interaction In The Classroom**. London, Methuen.
- Flanders, A. N. and Amidon, J. E. (1967) **The Role Of The Teacher In The Classroom**. USA, AFTP.
- Mann, D. R. (1970) **The College Classroom**. USA. John Wiley.
- Nash, R. (1976) **Teacher Expectations and Pupil Learning**. London, Routledge and Kegan Paul.
- Özçelik . D. A. (1987) **Eğitim Programları ve Öğretimi** , ANK. ÖSYM Yayınları.
- Richard, F. and "Relationship Educates : An Interactive ation. 55 (2), pp 101-103.
- Robert, A and Larry, E. (1983) "Breaking The Attrition Cycle" **Journal of Higher Education**" Vol. 54. no 1.
- Stubbs, M. (1976) **Keeping in Touch : Some Functions of Teacher Talk in Stubbs**, London, Wiley.
- Sund, B. K, (1976) **Piaget For Educators**. Ohio, Charles E. Merrill Publishing Company.
- Tennyson, R. (1984) "Process Learning Time as an Adaptive Design Variable in Concept Learning Using Computer. Based Instruction" **Journal of Experimental Psychology**. Vol. 76, no 3.
- Tolley, H. (1982) **Research into the Curriculum**. UK. UNSE Basımevi.
- Wadsworth, B. J. (1978) **Piaget For The Classroom Teacher**, New York Longmen.
- Wragg E. C. and (1982) **Classroom Interaction Research**, UK. UNSE.
- Eğitimde Model Arayışı ve x. Milli Eğitimi Şurası Kararlarının Değerlendirilmesi. Sosyal Planlama Başkanlığı Planlama Dairesi, Şubat, 1983.

Milli Eğitim Hizmetinde Öğretmen ve Eğitim Uzmanları. XI. Milli Eğitim Şurası. MEB. Talim Terbiye Dairesi Başkanlığı, 1982.

XII. Milli Eğitim Şura Toplantısında Kabul Edilen Öğretmen Yetiştirme Raporu, 1988.

Öğretmen Yetiştiren Yüksek Öğretim Kurumlarının Dünü Bugünü Geleceği Sempozyumu Tebliğleri, 8-11 Haziran 1987. Gazi Üniversitesi, ANK.